

Sag T-157/01

Danske Busvognmænd mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Statsstøtte — kollektiv regionaltransport med bus«

Rettens dom (Anden Udvidede Afdeling) af 16. marts 2004 II - 923

Sammendrag af dom

1. *Annulationssøgsmål — fysiske eller juridiske personer — retsakter, der berører dem umiddelbart og individuelt — Kommissionens beslutning vedtaget uden iværksættelse af den formelle undersøgelsesprocedure i artikel 88, stk. 2, EF — søgsmålsret for en brancheorganisation, der har anfægtet en eventuel foreliggelse af statsstøtte — formaliteten*

(Art. 88, stk. 2, EF og art. 230, stk. 2, EF)

2. *Annulationssøgsmål — fysiske eller juridiske personer — retsakter, der berører dem umiddelbart og individuelt — sag antaget til realitetsbehandling — ret til at påberåbe sig alle ugyldighedsgrundene ifølge artikel 230 EF*
(Art. 230, stk. 2, EF)
3. *Retspleje — stævning — formkrav — angivelse af søgsmålets genstand — kort fremstilling af søgsmålsgrundene*
[Statutten for Domstolen, art. 21, stk. 1, og art. 53, stk. 1; Rettens procesreglement, art. 44, stk. 1, litra c)]
4. *Statsstøtte — begreb — betaling af en kompensation til en virksomheds personale, for at disse frasiger sig deres tjenstemandsansættelse — ikke omfattet*
(Art. 87, stk. 1, EF)
5. *Transport — transportstøtte — sondring mellem begreberne »de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser« og »kontrakter om offentlig tjeneste« — transportkontrakter indgået frivilligt efter licitation*
(Rådets forordning nr. 1191/69, art. 1, 2 og 14)
6. *Transport — medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til forpligtelserne til offentlig tjeneste — forordning nr. 1191/69 — artikel 87, stk. 1, EF uanvendelig — grænser — støtteforanstaltninger, som er direkte og udelukkende nødvendige til udførelse af offentlig transporttjeneste*
(Art. 87, stk. 1, EF og art. 88, stk. 3, EF; Rådets forordning nr. 1191/69, art. 17, stk. 2)
7. *Transport — transportstøtte — anvendelse af artikel 73 EF — begrænsninger til tilfælde, som er omhandlet i den afledte fællesskabsret*
(Art. 73 EF; Rådets forordning nr. 1191/69 og nr. 1107/70)

1. I det tilfælde, hvor Kommissionen efter en klage indgivet af en brancheorganisation med henblik på at gøre indsigelse mod foreliggelsen af statsstøtte har vedtaget en beslutning efter en foreløbig undersøgelse, dvs. uden at iværksætte den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF, tilkommer der organisationen de processuelle garantier, som er fastsat i artikel 88, stk. 2, EF, da sagsøgeren er

klager og desuden har påvirket forløbet af den administrative procedure ved Kommissionen, og da i hvert fald nogle af de virksomheder, som er medlemmer af den sagsøgende brancheorganisation, er i konkurrence med det selskab, som har modtaget den i sagen omtvistede støtte. Der er nemlig kun sikkerhed for, at disse garantier respekteres, såfremt organisationen har mulighed for at indbringe den anfægtede beslut-

ning for Fællesskabets retsinstanser i medfør af artikel 230, stk. 4, EF.

(jf. præmis 39 og 40)

2. I forbindelse med et annullationssøgs-mål, der tjener en brancheorganisations og dens medlemmers interesser, er organisationen berettiget til at påberåbe sig hver af de annullationsgrunde, som er nævnt i artikel 230, stk. 2, EF, såfremt der hermed tilstræbes en fuldstændig eller delvis annullation af den anfægtede beslutning, uden at skulle være begrænset til at gøre gældende, at dens processuelle rettigheder i henhold til artikel 88, stk. 2, EF er tilsidesat.

(jf. præmis 41)

3. Ifølge artikel 21, stk. 1, i Domstolens statut, der i henhold til samme statuts artikel 53, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse for Retten, sammenholdt med artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement, skal en stævning bl.a. indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. Disse angivelser skal være tilstrækkeligt klare og præcise til, at sagsøgte kan tilrettelægge sit forsvar, og til, at Retten kan tage stilling til sagen, i givet fald alene på det foreliggende grundlag. Det er af retssikkerheds- og retsplejehensyn en

forudsætning for, at et anbringende kan antages til realitetsbehandling, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som anbringendet støttes på, fremgår på en sammenhængende og forståelig måde af selve stævningen, i det mindste i summarisk form.

(jf. præmis 45)

4. Artikel 87, stk. 1, EF tilsigter alene at forbyde de fordele, som favoriserer visse virksomheder, idet begrebet støtte kun omfatter indgreb, der letter de byrder, som normalt belaster en virksomheds budget, og som må betragtes som en økonomisk fordel, som den støttemodtagende virksomhed ikke ville have opnået på normale markeds-vilkår. Således udgør en medlemsstats betaling af et beløb til ansatte i en virksomhed, der foretager bustransport, for at finansiere deres overgang fra tjenestemandsansættelse til overenskomstansættelse, ikke statsstøtte som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF, når formålet med den pågældende foranstaltning er at erstatte den gunstige og bekostelige ordning for disse tjenestemænd med overenskomstvilkår svarende til dem, der gælder for ansatte i andre busselskaber, som er i konkurrence med virksomheden. En sådan

foranstaltning tilsigter i lighed med en omplacering af de pågældende i en offentlig administration at frigøre virksomheden fra en strukturel ulempe i forhold til dets private konkurrenter og ikke at tildele virksomheden en fordel.

(jf. præmis 57)

5. Artikel 1 i forordning nr. 1191/69 om medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser inden for sektoren for transporter med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje, som ændret ved forordning nr. 1893/91, indfører ifølge selve sin ordlyd en klar sondring mellem »de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser«, som de kompetente myndigheder skal ophæve (stk. 3), og »transportydelser«, som de kompetente myndigheder er berettiget til at garantere ved indgåelse af »kontrakter om offentlig tjeneste« (stk. 4), idet det præciseres, at de kompetente myndigheder »[dog kan] opretholde eller pålægge de forpligtelser til offentlig tjeneste, der er omhandlet i artikel 2« (stk. 5). Kun i det sidstnævnte tilfælde skal der anvendes de fælles kompensationsmetoder, som navnlig er fastsat i afdeling IV i forordning nr. 1191/69, dvs. i artikel 10-13.

Artikel 14 i forordning nr. 1191/69 definerer en »kontrakt om offentlig

tjeneste« som en kontrakt, der indgås med henblik på at sikre offentligheden tilstrækkelige transportydelser, og som ud over fastsættelse af gyldighedsperioden kan indeholde bestemmelser om alle detaljer i forbindelse med transportydelsen, herunder »prisen på ydelserne [...], der enten udgør et tillæg til takstindtægterne eller omfatter indtægterne, samt nærmere bestemmelser for de finansielle forbindelser mellem de to parter« [artikel 14, stk. 1, og artikel 14, stk. 2, litra b)]. Denne rent kontraktmæssige ordning indeholder altså hverken bestemmelser om kompensation for udførelse af pålagte opgaver eller om forpligtelser til offentlig tjeneste i den i artikel 2 i nævnte forordning anvendte forstand.

Det præciseres i så henseende i artikel 14, stk. 4-6, i forordning nr. 1191/69, at hvis en virksomhed har til hensigt at afbryde en transporttjeneste, som ikke er omfattet af kontraktordningen »eller« forpligtelsen til offentlig tjeneste, kan de kompetente myndigheder pålægge virksomheden at opretholde den pågældende tjenesteydelse. I så fald skal byrderne som følge af denne forpligtelse »kompenseres efter de i afdeling II, III og IV fastsatte fælles metoder«. Heraf følger nødvendigvis, at de kontraktlige forbindelser, der opstår mellem transportvirksomheden og den kompetente myndighed efter en licitation, i medfør af artikel 14, stk. 1 og 2, i førnævnte forordning medfører en særlig finansierungsordning, som ikke giver plads for nogen kompensation efter de i forordningens afdeling II, III og IV fastsatte metoder.

Følgelig påtager en virksomhed, der foretager bustransport, og hvis drifts- og befordringspligt samt pligt til at indkassere de fastsatte takstbeløb ikke blev pålagt ensidigt, som ikke var forpligtet til at opfylde sin transportopgave på urentable vilkår, der var i strid med dets forretningsmæssige interesser, men som derimod påtog sig disse forpligtelser frivilligt efter at have fået kontrakt efter udbud, ifølge hvilket der ikke skulle udbetales nogen statsstøtte, og som det stod selskabet frit for at deltage i i overensstemmelse med dets forretningsmæssige interesser, og som fik vederlag for sine transportydelser i kraft af den pris, som det selv havde foreslået i sine bud, og som blev fastsat i de kontrakter, der blev indgået på grundlag heraf, sig ikke forpligtelser til offentlig tjeneste i den i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1191/69 anvendte forstand. En sådan virksomhed modtager således ikke kompensation som omhandlet i denne artikel, men et økonomisk vederlag, der var fastsat i nævnte transportkontrakter.

(jf. præmis 77-82)

6. Forordning nr. 1191/69 om medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser inden for sektoren for transporter med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje, som ændret ved forordning nr. 1893/91, giver de kompetente, nationale myndigheder mulighed for inden for området for vejtransport at vedtage alle de af

forordningen omfattede foranstaltninger, herunder de hertil nødvendige finansieringsforanstaltninger. Endvidere fritager forordningens artikel 17, stk. 2, dem endog for forpligtelsen til forudgående underretning i henhold til artikel 88, stk. 3, EF. Forordningen indeholder derfor en sektorbestemt undtagelse fra det principielle forbud mod statsstøtte i artikel 87, stk. 1, EF og overlader ikke Kommissionen noget skøn med hensyn til godkendelse af de støtteforanstaltninger, som omfattes af denne undtagelse. Følgelig indeholder denne forordning en særlig gunstig godkendelsesordning, som derfor nødvendiggør en indskrænkende fortolkning.

Denne ordning bør følgelig begrænses til støtteforanstaltninger, som er direkte og udelukkende nødvendige til udførelse af offentlig transporttjeneste som sådan, og omfatter ikke støtte til dækning af underskud, som forvoldes den støttmodtagende virksomhed på grund af andre omstændigheder end dens transportopgave, såsom følgerne af en generelt dårlig finansiell administration, der ikke har sammenhæng med transportsektoren. Den offentlige finansiering af sådanne underskud, der ikke specifikt skyldes den pågældende sektor, kan kun godkendes i medfør af de generelle bestemmelser i artikel 87, stk. 2 og 3, EF.

(jf. præmis 85 og 86)

7. Efter udstedelsen af forordning nr. 1107/70 om støtte, som ydes inden for sektoren for transport med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje, er medlemsstaterne ikke længere berettiget til at påberåbe sig artikel 73 EF, som fastslår, at støtte, som opfylder behovene for koordination af transport, eller som svarer til godtgørelse for visse ydelser, der er omfattet af begrebet offentlige tjenesteydelser, er forenelig med traktaten, uden for de tilfælde, som er omhandlet i den afledte fællesskabsret.

I de tilfælde, hvor forordning nr. 1191/69 om medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser inden for sektoren for transporter med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje, som ændret ved forordning nr. 1893/91, ikke finder anvendelse, og hvor den pågældende støtte er omfattet af artikel 87, stk. 1, EF, opregner forordning nr. 1107/70 således udtømmende de betingelser, hvorunder medlemsstaternes myndigheder kan tildele støtte i henhold til artikel 73 EF.

(jf. præmis 100)